

G O R Z K A
P I G U Ł K A

G O R Z K A P I G U Ł K A

**E T Y K A
I B I O P O L I T Y K A
W B R A N Ż Y
F A R M A C E U T Y C Z N E J**

**E M I L I A
K A C Z M A R E K**

**Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR
Warszawa 2019**

Recenzenci: dr hab. Aleksandra Derra, prof. UMK
dr hab. Danuta Ślęczek-Czakon, Uniwersytet Śląski w Katowicach

Redaktor prowadząca: Ewdokia Cydejko

Redakcja i korekta: Anna Łagodzka

Projekt okładki: Tomasz Siwiński

Publikacja dofinansowana przez Instytut Filozofii Uniwersytetu Warszawskiego

Praca jest rezultatem realizacji projektu badawczego finansowanego
przez Narodowe Centrum Nauki, nr 2015/17/N/HS1/02122

Copyright © by Wydawnictwo Naukowe Scholar 2019

ISBN 978-83-65390-48-6

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.
ul. Wiślana 8 (róg Browarnej), 00-317 Warszawa
tel./fax 22 692 41 18; 22 826 59 21; 22 828 93 91
dział handlowy: jak wyżej, w. 108
e-mail: info@scholar.com.pl
www.scholar.com.pl

Wydanie pierwsze

Skład i łamanie: WN Scholar (*Jerzy Łazarski*)

Druk i oprawa: Fabryka Druku, Warszawa

Spis treści

Wykaz skrótów	9
Wprowadzenie	11
1. Po co powstała ta książka?	11
2. Struktura książki i opis metody	13
1. Nowa biopolityka	19
1.1. Pojęcie biopolityki	19
1.2. Nikolas Rose i nowa biopolityka	24
1.2.1. Odejście od nazistowskiej eugeniki	25
1.2.2. Urynkowienie biopolityki	33
1.2.3. <i>Bios</i> staje się <i>zoe</i>	39
2. Komercjalizacja wiedzy w sektorze lekowym	47
2.1. Komercjalizacja wiedzy – praktyki	47
2.1.1. Czym jest komercjalizacja?	47
2.1.2. Patentowanie leków	49
2.1.3. Ochrona własności intelektualnej a ceny leków	55
2.1.4. Ochrona własności intelektualnej a choroby zaniedbane	60
2.1.5. Ochrona własności intelektualnej a (nie)publikowanie wyników badań klinicznych	62
2.2. Komercjalizacja wiedzy – analiza	68
2.2.1. „Biopolityka staje się bioekonomią”	68
2.2.2. Wiedza i życie jako biowartość	71
2.2.3. Biogospodarka w dobie globalnych nierówności	76
2.3. Komercjalizacja wiedzy – ocena	79
2.3.1. Komercjalizacja wiedzy – konsekwencje	79
2.3.2. Komercjalizacja wiedzy a etos nauki	85
3. Lobbing przemysłu farmaceutycznego	103
3.1. Lobbing – praktyki	103
3.1.1. Czym jest lobbing?	103
3.1.2. Typologia lobbingu	105

3.1.3. Lobbying przemysłu farmaceutycznego – metody, cele i koszty	108
3.2. Lobbying – analiza	112
3.2.1. Decentralizacja biopolityki	112
3.2.2. Biologiczni obywatele	115
3.3. Lobbying – ocena	119
3.3.1. Ocena moralna lobbyingu – argumenty z konsekwencji	120
3.3.2. Lobbying a modele dochodzenia do dobra wspólnego w demokracji	125
4. Marketing w sektorze lekowym	133
4.1. Marketing – praktyki	133
4.1.1. Czym jest marketing farmaceutyczny?	133
4.1.2. Reklama kierowana do publicznej wiadomości	134
4.1.3. Działalność przedstawicieli medycznych	139
4.1.4. Marketing treści i inne formy ukrytej reklamy	148
4.2. Marketing – analiza	154
4.2.1. Promowanie leków a zjawisko medykalizacji i kultu zdrowia ...	154
4.2.2. Dyskurs ochrony zdrowia – molekularyzacja	160
4.2.3. Dyskurs ochrony zdrowia – biologiczna odpowiedzialność ...	163
4.3. Marketing – ocena	166
4.3.1. Konflikty interesów w strategiach marketingowych	167
4.3.1.1. Konflikty interesów – argumenty z konsekwencji	168
4.3.1.2. Konflikty interesów a rola bezstronności w medycynie	179
4.3.2. Etyka wobec medykalizacji i kultu zdrowia	188
4.3.2.1. Ocena skutków medykalizacji i definicje zdrowia	188
4.3.2.2. Kult zdrowia a granice odpowiedzialności za własne zdrowie	207
5. Zapobieganie nadużyciom w sektorze farmaceutycznym. Proponowane zmiany instytucjonalne i prawne	215
5.1. Przeprowadzenie badań nad efektywnością alternatywnych wobec systemu patentowego rozwiązań stymulujących medyczne innowacje. Przykład: nagrody zamiast patentów	217
5.2. Zmiana prawa regulującego lobbying w Polsce, w tym stworzenie obowiązkowego rejestru wszystkich lobbystów. Przykład: obowiązkowy europejski rejestr służący przejrzystości (w trakcie negocjacji)	219
5.3. Stosowanie wysokich kar finansowych za łamanie obowiązujących przepisów regulujących różne formy marketingu.	

Przykład: nałożenie przez UOKiK kary w wysokości niemal 26 milionów złotych za reklamę wprowadzającą w błąd	222
5.4. Stworzenie ogólnoeuropejskiej, publicznie dostępnej internetowej bazy danych w celu ujawniania konfliktów interesów w sektorze ochrony zdrowia. Przykład: amerykańska baza Open Payments website	223
5.5. Tworzenie bezstronnych źródeł wiedzy o lekach i umożliwianie przedstawicielom zawodów medycznych oraz pacjentom dostępu do tych źródeł. Przykład: Cochrane Library	228
Aneks I. Studium przypadku. Relacje między firmami farmaceutycznymi a organizacjami pacjentów w Polsce – szansa czy zagrożenie?.....	231
Aneks II. Studium przypadku. Zespół niespokojnych nóg a zjawisko promowania chorób jako złożona strategia marketingowa	250
Bibliografia	261
Indeks nazwisk	301